

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
73. szám, 2014. március

Tartalom:

Rovarász kortársaink — MRT-hírek — Hirdetés — Rövid hírek
Könyvismertetés

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben: Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)

Szerkesztőbizottság: Balázs Klára (BK), Jenser Gábor (JG), Mészáros Zoltán (MZ), Merkl Ottó (MO), Nagy Barnabás (NB), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SZD), és Szőcs Gábor (SZG).

Szerkesztőség:
BCE, KeTK, Rovartani Tanszék,
1118 Budapest, Ménesi út 44.
Telefon: 4826219
drótposta: attila.haltrich@uni-corvinus.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)
1088 Budapest, Baross utca 13.
www.magyarrovartanitarsasag.hu
A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovarantani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2014)
Elnök: Vig Károly
I. alelnök: Merkl Ottó
II. alelnök: Szőcs Gábor
Titkár: Puskás Gellért
Előadásszervező titkár: Koczor Sándor
Szerkesztő: Merkl Ottó
Pénztáros: Szalóki Dezső
Ellenőr: Balázs Klára
Jegyző: György Zoltán

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a **BCE Kertészettudományi Karán, az „E” épület E/2 termében (Budapest XI., Ménesi út 45), délután 4 órakor.**

Illusztráció
Címlapon: **földi poszméh** (*Bombus terrestris* L., 1758, Hymenoptera: Apidae) a **2014-es Év Rovara**, festmény: **Jana Táborská**
<http://janat9.wix.com/jana#!poszmeh>

Úgy látszik a 2014-es esztendő a megemlékezések, ünneplések éve lesz! 100 éva hunyt el Herman Ottó, idén lesz 100 esztendő Móczár Laci bácsi, 100 éve született Balás Géza, a Rovartani Tanszék alapítója. És ha nem is „kerek szám”, de Pataki Ervin bácsi is betöltötte a 99-et... Nagyon jó érzés idős szakembereinket magunk közt látni, hogy még mindig eljönnek a rovarantani ülésekre, felszólalnak, javaslatokat tesznek, emlékeznek. Őket, a mindent behálózó digitális világunkban is, csak postai úton és telefonon lehet elérni. Emlékszem, Szalai Laci bácsira, amikor a tanszéki honlapot bővítettük, aktualizáltuk és fel szeretnénk volna tenni az életrajzát, munkásságát kicsoda falakba ütköztünk. Képet még könnyű volt szerezni (gyorsan lefotóztuk egy digitális kamerával!), de kiderült, hogy az írásai, tudományos közleményei nincsenek rendezve, összeszedve, számítógépbe gépelve. Vagy most, amikor Ervin bácsi felterjesztését készítettük elő a Miniszteri Elismerő Oklevélre, hiába kértük az anyagát egykori munkahelyétől, ahol évtizedekig oktatott: semmit sem tudtak küldeni... Még szerencse, hogy Ervin bácsi rendszeresen jár a rovarantani ülésekre és „családi összefogással” megoldottuk a problémát. Balás Géza emléktábla avatásán végig zuhogott az eső, a kéttucatnyi emlékezőnek még a cipője is átázott... Az ünnepség után, megkérdeztem egykori tanársegédét, Jenser Gábort, hogy „vajon mit szólna az Öreg, ha látná, hogy emléktáblát avattunk a tiszteletére?”. Azt felelte Gábor, hogy ő bizony pontosan tudja. Ugyanis egyszer, amikor az 50-es évek közepén együtt jöttek ki a lépcsőházból, megjegyezte, hogy „aztán a táblát majd annak idején hova tegyük?”, mire azt feleletet kapta, hogy „na, ne komolytalanodj!”

HA

Rovarász kortársaink

Dr. sipeki Balás Géza emléktáblájának avatása

2014. február 11-én, napra pontosan 100 éve született Dr. Balás Géza Szatmárnémetiben. Fia, ifj. Balás Géza erre a napra szervezte az emléktábla avatását, ami az egykori társasház falára került, ahol az ötvenes évek közepétől lakott (Ulászló u. 45). Az avatáson a MRT részéről Bodor János és Jenser Gábor tagtársunk emlékezett, majd koszorúzott, a BCE Rovartani tanszéke nevében pedig dr. Pénzes Béla tartott beszédet.

Hölgyeim és Uraim, tisztelt hallgatóság!

Az 1800-as évek közepén a Gellérthegy déli lejtőit még zömmel szőlőültetvények borították. Emléküket ma is őrzik a neves borvidékekről, szőlőfajtákról elnevezett utcák: Bakator utca, Szüret utca, Badacsony utca, Villányi út, Ménesi út, Somlói út. Ezen a csodálatos, szubmediterrán területen lelt otthonra az 1848-49 szabadságharc orvosa, Entz Ferenc által alapított Kertészeti Tanintézet, ahol immár 160 éve oktatják a kertészeti és szőlészeti szakmát. Napjainkban a Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Karán őrizzük kiváló elődeink által, másfél évszázad alatt megteremtett örökséget, és képezzük a szakma kihívásainak megfelelő kertészmérnököket és növényorvosokat.

A kertészeti képzésben mindig is kiemelt helyet foglalt el növényvédelmi tárgyak oktatása. A múlt évszázad harmincas éveiben Silberszky Károly professzor által irányított Növényvédelmi Tanszéken növénykórtant, azaz a növények betegségeit és kártevő rovarok ismeretét egyaránt oktatták. Az utóbbit a hazai rovartan kiemelkedő egyénisége Kadocsa Gyula professzor tanította. Ebben az időben került a tanszékre díjnélküli gyakornoknak Balás Géza fiatal okleveles kertészmérnök, tele szakmai ambícióval, aki a kertészeti növényeken gubacsot okozó rovarfajok és atkák kutatása területén elért eredményeivel hívta fel magára a figyelmet.

A növényvédelmi szakma fejlődésével egyre szélesedő ismeretanyag oktatása tette szükségessé az önálló Rovartani Tanszék, akkori nevén Állati Kártevők Tanszék kialakítását, amely Balás Géza nevéhez fűződik.

Balás Géza páratlan lelkesedéssel, hatalmas munkával a körülötte dolgozó tanítványainak, később munkatársainak (Kosztarab Mihály, Jobbágné Joó Ilona és Jenser Gábor, Tetmayer Noémi) bevonásával teremtette meg az oktatás demonstrációs hátterét, írt jegyzetet, tudományos publikációkat, készítettetett bemutató tablót.

A Rovartani Tanszéken a mai napig fellelhetők saját kétkézi munkájának emlékét őrző, kártevő rovarok fejlődését szemléltető rovardobozok. Nem túlzás, hogy kertész generációk tanulták az alkalmazott rovartant az általa megalapozott módszerekkel, az általa írott jegyzetektől majd kézikönyvekből. A Kertészeti növények állati kártevői c. munkája szolgált alapul, a későbbiekben Sáringer Gyula akadémikussal közösen írott Kertészeti kártevők kézikönyvhöz.

Balás Géza szakmai munkásságát politikai ellenszélben végezte. Üldöztetése, megromlott egészsége más munkahelyre kényszerítette. Személyes pályám kezdetén kertészmérnök diákként a Magyar Rovartani Társaság üléseiről ismertem, tiszteltem.

A Magyar Növényvédelmi Társaság Agrozoológiai Szakosztálya a növényvédelmi állattan területén kifejtett sikeres szakmai tevékenység elismerésére 2006-ban Balás Géza emlékérmét alapított. E rangos,

Balás Géza nevével fémjelzett kitüntetés évente, a Növényvédelmi Tudományos Napok keretében a Magyar Tudományos Akadémián kerül átadásra.

Köszönjük Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzatának, dr. Hoffmann Tamás polgármester úrnak, hogy dr. Balás Géza professzor, tanszékünk alapítója születésének 100. évfordulóján az emléktábla avatására sor kerülhetett.

Napjaikban, a Balás Géza által alapított Rovartani Tanszéken 6 tudományos fokozattal rendelkező oktató, 7 doktoranduszhallgató, a korábbiaknál jobb feltételek között végzi a kertészeti növények kártevőinek kutatását, oktatását. Munkánkat 4 címzetes egyetemi tanár, 2 egyetemi docens segíti.

Balás Géza professzor munkásságának eredményei nagyban hozzájárultak hazai kertészeti rovartani ismeretek oktatásának megalapozásához. Munkássága nélkül ma vélhetően más, szegényesebb lenne oktatásunk, benne a Kertészettudományi Kar büszkesége a Növényorvos mesterképzésünk is.

Balás Géza professzor úr emlékét tisztelettel őrizzük!

Pénzes Béla, Budapest

(elhangzott 2014. február 11-én, a XI-ik kerületi Ulászló u.-ban, emléktáblájának avatásán)

100 éve született sipeki Balás Géza

Az 1950-51-es tanév elején, másodéves hallgatóként jelentkeztem szakkörösnek az akkor újonnan alakult Rovartani Tanszékre, helyesebben a Kertészeti növények állati kártevői nevű tanszékre. A tanszékvezető, Balás Géza jelentkezésemre röviden közölte, hogy amint a tárgyból levizsgázik szabadon bejárhat a tanszékre, de mindjárt hozzá is tette, hogy ezzel a vizsgával nem kell megvárni az év végi szigorlatot. Miután szerettem volna ennek a követelménynek mielőbb eleget tenni, megszereztem minden könyvet, amely ezzel a témakörrel foglalkozott. Nem volt nehéz. Rendelkezésre állottak Jablonowski József 1912-ben megjelent „A gyümölcsfák s a szőlő kártevő rovartani” és Kadocsa Gyula 1923-ban kiadott „Konyakerti növényeink állati ellenségei”, valamint a Brehm: az Állatok világa könyvsorozat két rovarokkal foglalkozó kötete. Az első könyvben 38, a másodikban 33 kártevőről olvashattam. A Brehm-ben sok érdekes dolgot lehet találni, de kevésbé a kártevőkre vonatkozókat. A V.N. Scsegolev által szerkesztett orosz nyelvű „Mezőgazdasági rovartan” című könyv 1951-ben megjelent magyar nyelvű kiadásában, a magyarországi kártevőkre vonatkozó kiegészítésekkel együtt, a kertészeti növényeket is károsító 99 ízeltlábúról lehet olvasni. De ez is csak 1951-ben jelent meg. Mindössze ennyi volt az előzmény, és természetesen amit még a folyóiratokban lehetett találni. Egy rövid szakmai beszélgetést követően valóban szabadon járhattam be a tanszékre és így tanúja lehettem, a kertészeti növények kártevői c. tárgy és a tanszék megalapozásának, kialakulásának. A tanszék megalakulását követően rövid időn belül megjelent a Ker-

tészeti növények kártevői c. stencilezet jegyzet, amelyben Balás Géza már 150, és a később megjelent „Kertészeti növények kártevői” c. könyvben már 308 kártevő életmódját tárgyalja.

A kertészeti növényeket károsító ízeltlábú fajokat, azok életmódját 1935-től kezdődően tanulmányozta intenzíven. Ennek volt eredménye, hogy az akkori Kertészeti Főiskolán 1937-től kezdődően a tantárgy meghívott előadója, Kadocsa Gyula mellett rábízták a rovarlógiai gyakorlatok vezetését. Sajnos ezt követően 1939-ben 21 hónapos tényleges katonai szolgálatra hívták be, majd a II. világháború idején, többszöri megszakítással 5 és fél éven keresztül volt katona. Részt vett a Don melletti harcokban és a tragikus visszavonulásban. A katonai szolgálatot indokoltan, elveszett időnek érezte ami szakmai előrehaladását jelentősen gátolta. Ezért ebben a nyugtalan, katonai szolgálattal terhelt időszakban, amikor csak szabadságon lehetett, intenzíven végezte rovarlógiai megfigyeléseit, készítette feljegyzéseit. A frontszolgálat, a túlfeszített munka idegileg jelentősen megterhelte aminek káros hatásai sajnos a későbbiekben is megmutatkoztak, egészségének megromlását vonták maga után.

A Kárpát-medence gubacsainak gyűjtését, tanulmányozását 1936-ban kezdte és rövid időn belül kialakította gubacsgyűjteményének jól áttekinthető és kezelhető rendszerét. Az első közleménye, „A magyar kertek gubacsfaunája” 1938-ban jelent meg. Rövid időn belül a cecidológiának nemzetközileg ismert és elismert szakértője lett.

A Kertészeti és Szőlészeti Főiskola, az agrár felsőoktatás átszervezése során, 1949-ben az Agrártudományi Egyetem Kert és Szőlő gazdaságtudományi Kara lett és ennek során hozták létre az Kertészeti Állati Kártevők, későbbi nevén a Kertészeti Rovartani tanszéket, amelynek vezetésére ő kapott megbízást. Ekkor adódott lehetőség régi szándékának megvalósítására, megalapozni a kertészeti növények kártevőinek önálló tantárgyát, és rövidesen sor került a Kertészeti növények kártevői c. jegyzet megírására. Ebben a korábbi munkákban nem említett, vagy csak érintőlegesen tárgyalt ízeltlábú fajok mint pl. a takácsatkák, levélatkák ismertetésére is sor került. Részletesen foglalkozott a szabadföldön valamint üvegházban termesztett dísnövények, a parkok és az útmenti fák károsítóival. A bővebb tartalom és a sok eredeti adat mellett további nagy előnye ennek a jegyzetnek a stílusa. Tömör, jól érthető jellemzése a kártevők morfológiai jellegzetességeinek, ismertetése életmódjuknak. Jól oktatható, könnyen tanulható jegyzet volt.

Alapvetően fontosnak tartotta olyan demonstrációs anyag készítését amely nem csak a kártevő felismerését könnyítette meg, hanem annak életmódját is jól áttekinthetően demonstrálta. Egy ilyen „bemutató” doboz elkészítésére különösen nagy gondot és időt fordított. Nem annyira a kártevő faj „előkerítése” hanem az életmódjának, kártételének ismeretéhez szükséges fejlődési alakok, kárképek megszerzése, megfelelő preparálása, elrendezése a dobozban volt igazán időigényes.

Minden bizonnyal az igen jónak bizonyult jegyzet is hozzájárult ahhoz, hogy 1956 tavaszán felkérést kapott a „Kertészeti növények állati kártevői” c. könyv megírására. Megfigyeléseinek, tapasztalatainak, az irodalmi adatok széleskörű ismeretének könyv formájában kiadott összegezésével, minden közbejött kedvezőtlen körülmény ellenére, Balás Géza az eredeti elképzeléseinek megfelelően kellően megalapozta a kertészeti növények kártevői tárgy oktatását.

A könyv több kiegészítéssel 1966-ban újból megjelent. 1982-ben Sáringer Gyula közreműködésével a könyvnek egy újabb bővített kiadását jelentette meg „Kertészeti kártevők” címen az Akadémiai Kiadó.

Jenser Gábo, Budapest

MRT-hírek

A Magyar Rovartani Társaság 2014. évi rendes közgyűlése

Időpont: 2014 február 28. 16:30

Helyszín: az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium Díszterme.

Jelenlévők: 44 MRT tag és 8 vendég

A Magyar Rovartani Társaság (továbbiakban: MRT) 2014. évi közgyűlésének levezető elnöke Dr. Vig Károly, a társaság elnöke volt. Az elnök megnyitotta a közgyűlést, majd a résztvevők

köszöntése után megalapította, hogy mivel a 2014. február 21-én 16:30 órai kezdettel összehívott közgyűlés határozatképtelennek bizonyult, jelen közgyűlés a résztvevők számától függetlenül határozatképes. Dr. Vig Károly ezután ismertette a közgyűlés napirendi pontjait, amit a szavazásra jogosult résztvevők egyhangúlag elfogadtak. Ezt követően az elnök György Zoltán jegyző távolléte miatt a

jegyzőkönyv vezetésére Puskás Gellértet kérte fel, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Dr. Balázs Klárát és Koczor Sándort. A közgyűlés ezt egyhangúlag elfogadta.

1. Tisztikari beszámoló. A titkári beszámolót Puskás Gellért, a MRT titkára, az ellenőri jelentést Simonyi Sándor, a Számvizsgáló Bizottság elnöke, a szerkesztői beszámolót Dr. Merkl Ottó, a *Folia Entomologica Hungarica* szerkesztője mutatta be. A Közgyűlés mindhárom beszámolót tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadta. Dr. Mészáros Zolán hozzászólásában megköszönte a MRT vezetőségének elmúlt években végzett munkáját, Simonyi Sándor, a Számvizsgáló Bizottság leköszönő elnöke pedig sokéves tevékenysége során a pénztárosok munkájához nyújtott segítségét.

2. A közhasznúsági jelentés elfogadása. Az elnök ismertette a MRT 2013. évi egyszerűsített beszámolóját a közhasznúsági melléklettel, melyet a Közgyűlés egyhangúlag elfogadott.

3. Alapszabály módosítás. Vig Károly tájékoztatta a Közgyűlést, hogy a MRT alapszabályának módosítására a törvényi háttér módosulása miatt van szükség, majd bemutatta a MRT Választmánya által korábban már véleményezett új alapszabály tervezetet. A bemutatott alapszabály tervezetet a Közgyűlés tartózkodás és ellenszavazat nélkül elfogadta.

4. Lejárt mandátumú tisztségek megújítása. A MRT Elnökségének, a Számvizsgáló Bizottságnak és a Választmány 5 tagjának a mandátuma járt le. Dr. Vig Károly ismertette ezek névsorát, majd bemutatta a Választmány 2014. január 17-i ülésének javaslatait a tisztségekre (Elnök: Dr. Vig Károly, I. alelnök: Dr. Merkl Ottó, II. alelnök: Dr. Szőcs Gábor, Titkár: Puskás Gellért, Előadásszervező: Koczor Sándor, Szerkesztő: Dr. Merkl Ottó, Pénztáros: Szalóki Dezső, Jegyző: György Zoltán; a Számvizsgáló Bizottság elnöke: Dr. Balázs Klára, a Számvizsgáló Bizottság tagjai: Both Veronika és Fetykó Kinga; a Választmány tagjai 2017-ig: Dr. Ilniczky Sándor, Dr. Kutasi Csaba, Podlussány Attila, Szabóky Csaba és Vas Zoltán). A Közgyűlés egyhangúlag elfogadta minden személy jelölését és senki nem tett javaslatot újabb személyekre. Ezután létrejött a Szavazatszedő és Számláló Bizottság, a levezető elnök javaslatára ennek elnökének Dr. Haltrich Attilát, tagjainak Kocs Irént és Dr. Markó Viktort szavazta meg egyhangúlag a Közgyűlés. Ezt követően került sor a titkos szavazásra.

5. A választás eredményeinek ismertetése. Egy rövid szünet után Dr. Haltrich Attila tájékoztatta a Közgyűlést, hogy a beérkezett 44 szavazat közül 43 érvényes és 1 érvénytelen volt, majd ismertette a szavazás eredményeit. Az alábbiakban a szavazatot kapott személyek után zárójelben a kapott érvényes szavazatok száma olvasható. A következő hároméves ciklusban a MRT Elnöke Dr. Vig Károly (42) lett, I. alelnöke Dr. Merkl Ottó (43), II. alelnöke Dr. Szőcs Gábor (43), Titkára: Puskás Gellért (42), Előadásszervezője Koczor Sándor (43), Szerkesztője Dr. Merkl Ottó (43),

Pénztárosa Szalóki Dezső (43), Jegyzője György Zoltán (43). A Számvizsgáló Bizottság elnökének Dr. Balázs

Klárát (43), tagjainak Both Veronikát (43) és Fetykó Kingát (43) választotta meg a Közgyűlés. A Választmány tagjai 2017-ig Dr. Ilniczky Sándor (43), Dr. Kutasi Csaba (43), Podlussány Attila (42), Szabóky Csaba (43) és Vas Zoltán (42) lettek, nem került a Választmányba Dr. Szentkirályi Ferenc (1).

6. A Frivaldszky Imre Emlékplakett átadása. A levezető elnök bejelentette, hogy a Plakettbizottság 2014. január 17-i ülésének döntése alapján a Frivaldszky Emlékplakett arany fokozatát Dr. Papp László akadémikus, ezüst fokozatát Podlussány Attila amatőr entomológus kapja, majd átadta a kitüntetések. Dr. Papp László laudációját Dr. Varga Zoltán professzor, Podlussány Attila méltatását Dr. Papp Jenő mondta el, a kitüntetettek rövid beszédben köszönték meg az elismerést.

7. A pályázat eredményeinek ismertetése. Dr. Vig Károly tájékoztatta a Közgyűlést, hogy a XXXVI. Magyar Rovarászati Napok pályázati felhívására gyűjtemény kategóriában nem érkezett pályázat, majd átadta a többi kategória díjazottjainak járó oklevelet, és tárgyjutalmakat. Pályamunka kategóriában 1. díjat nyert Simonyi Sándor, Gyulai Péter & Ronkay László: *A Heliophobos genusz revíziója* című dolgozata, Szalóki Dezső: *A Soproni-hegység tölgyeseinek bogárfaunája (Coleoptera)* című munkája és Szanyi Szabolcs: *A Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum (Kárpátalja) Macroheterocera faunája* című pályaműve, 3. díjat kapott Rozner István: *Adatok Ócsa és környéke bogárfaunájához (Insecta: Coleoptera)* című dolgozata. Alkalmazott művészet kategóriában 1. díjat kaptak Szita Éva: „manipulált tárgyai” és Szlovik Márton fényképei, 2. díjat Görgei Márton valamint Tóth Sándor Péter fényképei, 3. díjat Halász Alexandra fotói, továbbá oklevélben részesültek Major Márta hímzései.

fotó: Haltrich Attila

Varga Zoltán professzor Papp László akadémikust méltatja, tudományos életútját ismerteti.

fotó: Haltrich Attila

Podlussány Attila átveszi az ezüst Frivaldszky Imre emlékplakettet Dr. Vig Károlytól

8. Tagfelvétel. Az elnök ismertette azok névsorát, akik benyújtották tagfelvételi kérelmüket a MRT-ba, majd a Közgyűlés egyhangúlag megszavazta felvételüket. A MRT új tagjai (az ajánlóikkal): Babits Melinda Dorotty

(Földvári Mihály, Báthori Ferenc), Cziberéné Bodonyi Nóra (György Zoltán, Szalóki Dezső), Csehó Gábor (Vig Károly, Kutasi Csaba), Csonka Diána (Vas Zoltán, Merkl Ottó), Fazekas Imre (Haltrich Attila, Vétek Gábor), Horváth Bálint (Csóka György, Szócs Levente), Hunyadi István (Haltrich Attila, Varga Ákos), Kovács-Hostyánszki Anikó (Puskás Gellért, Vas Zoltán), Lakatos

fotó: Haltrich Attila

Ferenc (Tóthy Ferenc, Vétek Gábor), Lovász Lilla (Tallósi Béla, Kutasi Csaba), Molnár Kristóf János (Juhász György, Székely Kálmán), Németh Bálint (Kiss Szilárd, Vig Károly), Dr. Pécsi Tibor (Merkl Ottó, György Zoltán), Sárospataki Miklós (Bakonyi Gábor, Puskás Gellért).

Szita Éva. Dr. Vigh Károly és Puskás Gellért

A közgyűlés utolsó napirendi pontjaként indítványok benyújtására volt lehetőség. A levezető elnök elmondta, hogy sem írásban, sem szóban nem érkeztek indítványok, majd megkérdezte a Közgyűlést, hogy kíván-e valaki élni ezzel a lehetőséggel. A nemleges válasz megállapítása után megköszönte a résztvevők aktív közreműködését és bezárta a MRT 2014. évi rendes közgyűlését. Budapest, 2014. február 28.

Puskás Gellért, titkár, jegyzőkönyv vezető

Tisztelt Tagtársak !

Úgy gondolom, hogy nekem, aki több cikluson át elnöke voltam a Társaságnak, illik most szólnom néhány mondatot tisztelt utódjaimról. Hogy miért voltam több cikluson át elnök? Mert nem találtunk jobbat. Pontosabban: találtunk jobbat (nem is egyet), de azok nem vállalták. - Végre azután, hat évvel ezelőtt találtunk jobbat, aki vállalta is. Voltak ugyan hangok, miszerint nem lehet (vagy legalábbis nagyon nehéz) Szombathelyről egy budapesti társaság elnökének lenni. Az utóbbi évek bebizonyították, hogy nehéz ugyan, de lehet.

Mindnyájunk nevében szeretném megköszönni Vig Károlynak a munkáját (a Társaság száz-éves jubileumának lebonyolítását, az előadó-ülések tartalmas megszervezését és a saját előadásait is). Szeretném megköszönni a két alelnöknek, hogy szükség esetén, amikor kellett, valamelyikük mindig beugrott. Szeretném megköszönni a titkárnak a szervezést, és végül ne feledkezzünk el a pénztáros munkájáról sem, aki mindig, minden ülésen itt volt és (figyelmeztetéseiével is) segítette a Társaság pénzügyi helyzetének egyensúlyát. - Köszönjük a Corvinus Egyetemnek, a Természettudományi Múzeumnak és több középiskolának, hogy helyet adtak Társaságunk üléseinek zavartalan lebonyolításához.

Mészáros Zoltán

Hírdetés

Rovardobozok ingyen! Átadnék számomra feleslegessé vált 15 „gyári” és házi készítésű 40X50 cm-es üvegezett rovardobozt, első sorban **kezdő rovarásznak**. Továbbá elvihető 28 db 50X55 cm-

es tolotetős (fakeret üveggel) régi fiók, új béleléssel. Érdeklődni lehet: jozan.zsolt@citromail.hu
 Postacím: Józán Zsolt, 7453 Mernye, Rákóczi u. 5. Tel.: 06(20)9311080

Józán Zsolt, Mernye

Rövid hírek

Szabó Gyula lepkegyűjteményét sikerült értékesíteni. A felvásárló a bukaresti Gr. Antipa Természettudományi Múzeum (Muzeul Național de Istorie Naturală "Grigore Antipa"), aki már egyébként is rendelkezik egy hatalmas lepkészeti anyaggal.

(<http://www.antipa.ro/en/categories/54/pages/65> A lepkedobozokat (a szekrények nélkül), január elején szállították el a gyűjtő szatmárnémeti otthonából. Az Antipa Múzeum Európa 5-ik legnagyobb természettudományi múzeuma, tehát jó helyre került a lepkék. A múzeumot nemrég újíították fel 13 millió euróból, 2011 szeptemberében nyílt meg 2 és fél éves szünet után.

Év lepkéje 2014-től. A Szalkai József Magyar Lepkészetű Egyesület kezdeményezésére, ettől az évtől kezdve megválasztásra kerül az Év Lepkéje is, az MRT által már negyedik éve megválasztott Év Rovara mellett.

A lepkész levelezőlistán teljesen spontánul szerveződő akció keretében, hamar megszülettek az ajánlások, kialakult egy 6 lepkét magába foglaló lista, amire nyomban megteremtették az internetes szavazás lehetőségét is február 7-től (az MRT „Év Rovarára”, csak 2015-től lesz erre lehetőség!).

A legnagyobb eséllyel a kis rókalepke indult, de pillanatnyilag a nagy sziki bagolylepke áll nyerésre, a szavazatok alapján. A laikusok és a szakemberek szavazati aránya ugyanis sokszor homlokegyenest ellentétes, ez más „év állata v. növénye” megmérettetésekkel már bebizonyosodott.

A MRT által meghirdetett Év Rovarával ellentétben, itt a faj egész évben történő követése is folyik majd a megadott évben, ugyancsak internetes felületen történő adatgyűjtéssel.

www.lepidoptera.fw.hu

HA

Nagy sikere van rovarantani üléseken készült videó felvételeknek, első sorban a külföldön élő vagy tartózkodó rovarászaink körében. Gátmezei Antal tagtársunk 2013 végén kezdte meg azoknak a rovarantani üléseken elhangzó előadásoknak a rögzítését és Internetre való felhelyezését, amelyekre az előadóktól erre engedélyt kapott (rendszerint kapott!). A mind jobb minőségű felvételek száma hónapról hónapra nagyobb, március közepétől már 8-at nézhettünk meg, a számláló szerint eddig 495-ször kattintottak rájuk Magyarországon és 11 idegen országból. Eddig A legtöbben Vas Zoltán előadására voltak kíváncsiak, de például Szócs Gábor feromonos előadását is már másnap megnyitotta valaki az Egyesült Államokban...

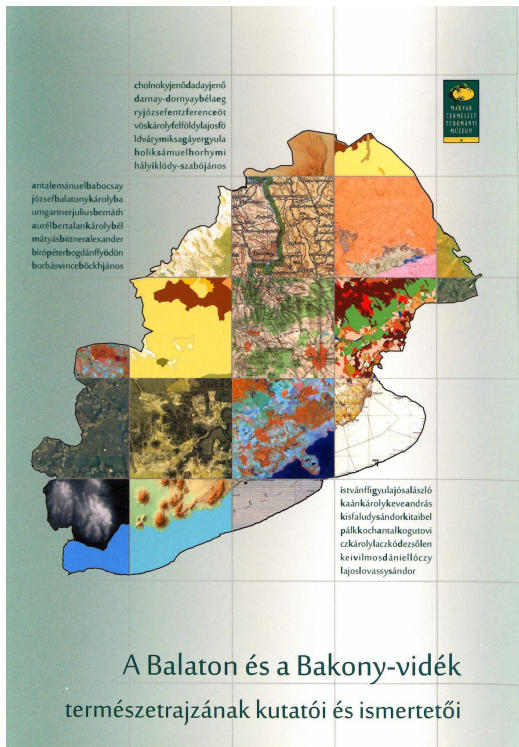
Mivel a hírlevelek útján, vagy az MRT honlapjáról csak megkésve értesülhetünk arról, hogy egy újabb anyag került fel, azt ajánljuk tagtársainknak, hogy írják be a youtube keresőbe, hogy „Gátmezei Antal”, majd indítsák el az egyik MRT előadást, azután kattintsanak a „Feliratkozás” gombra, ami a film alatt van. Ebben az esetben ugyanis, minden új film feltöltésről e-mailben értesítést küld a jövőben rendszer.

HA

Könyvismertetés

Magyar Természettudományi Múzeum *kiadásában megjelent* „A Balaton és a Bakony-vidék természetrajzának kutatói és ismertetői – Természetkutatók kislexikona a XVI. századtól napjainkig” című kötetet *2013 vége felé vehettem kézbe. A 308 oldalas művet* Bauer Norbert, Ilosvay György és Kenyeres Zoltán állította össze (ISBN 978-963-9877-17-7).

A kiadvány ötlete már az 1980-as évek közepén körvonalazódott. Akkor elkészült egy rövid kézirat is, de a jelen formájában történő összeállítás csak Bauer Norbert és Kenyeres Zoltán elmúlt években végzett intenzív kutatómunkájának köszönhetően kapott új lendületet.

A lokálpatrióta beállítottságú szerkesztők célkitűzése egy tematikus kötet megalkotására irányult. Adatgyűjtésük során a lehetséges mértékben teljességre törekedtek. Ennek is köszönhetően a meglehetősen tekintélyesre duzzadt kislexikonban 1710 személy szócikke kapott helyet.

A hasonló

jellegű munkák közismert korlátai miatt kisebb hiányosságok természetesen előfordulhatnak a lexikonban. Azt azonban nem lehet elvitatni, hogy fáradozásuk jelentős mértékben hozzájárul hazánk egyik legismertebb és sok tekintetben legvonzóbb tájegységén élt, illetve élő, vagy ahhoz valamilyen érdemi tevékenységükkel kötődő természettudósok, művészek, orvosok, tanárok, idegenforgalomban és más szakterületeken tevékenykedő emberek életrajzi adatainak közkinccsé tételéhez, valamint az utókor számára történő megőrzéséhez.

A lexikonokban hagyományosan a felvett személyeknek elsősorban a születési és halálozási adatai kapnak helyet. Így van ez természetesen a most megjelent kislexikonban is. Néhány esetben azonban, a szerkesztők töretlen fáradozása ellenére, még ennek kiderítése sem járt eredmény-

nyel. A korlátozott terjedelemből fakadóan sem volt könnyű dolguk, többek között pl. annak eldöntésében, hogy a lexikonban szereplőkről mi kerüljön a szócikkbe. A kötet tanulmányozásából kiderül, hogy e téren a szerkesztők a szóban forgó személy tevékenységi formájától függően, általában a szak- illetve kutatási területet, valamint a Balaton és a Bakony tágabb térségéhez kapcsolódó legfontosabb eredményeket vették figyelembe.

A kötetben, a kiterjedt adatgyűjtő munka nyomán ismerté vált minden olyan személy megtalálható, aki publikációval, vagy más, kézzelfogható és fellelhető eredménnyel hozzájárult a tájat leképező (és nagy léptékben a könyvborítót is díszítő) változatos természettrajzi mozaik, vagy az ahhoz kapcsolódó kultusz megteremtéséhez. A lexikon valamivel bővebben mutatják be azokat a személyeket, akik a Bakony-vidékkel vagy a Balatonnal érzelmi alapon is szorosabb kapcsolatban álltak – és emiatt hosszabb időt, adott esetben egész életművüket a térségnek szentelték.

A kötet adatgyűjteményként is jelentős értéket képvisel. A szerkesztők ugyanis lehetőség szerinti legtöbb benne szereplőt személyesen is megkerestek, velük adatokat pontosítottak, az említésre kerülő információkat egyeztették. Talán túlzás nélkül megállapíthatjuk, hogy mindennek eredményeként, a jelen kötethez fogható kutatói adatbázis egyedülállónak számít nemcsak hazai, de esetleg még nemzetközi összehasonlításban is.

A kiadvány egy olyan alapvető munka, mely nem csupán a térség aktív kutatói, természettudományokkal foglalkozó szakemberei, oktatói, a tudománytörténet művelői részére szolgál forrásul, hanem a táj és annak megismerési folyamata iránt érdeklődők, valamint leendő kutatók egyaránt haszonnal forgathatják.

A szerzők várják, és szívesen fogadják az olvasók észrevételeit, kiegészítő javaslatait, mellyel hozzájárulhatnak a jövőben remélhetően megjelenő bővített kiadás összeállításához. A nyomtatott könyvnek előreláthatólag még 2014 folyamán elkészül az online változata, aminek eredményeként az adatbázis a Magyar Természettudományi Múzeum Tudománytörténeti Gyűjteményének internetes felületén, szabadon elérhető lesz. Ezzel lehetővé válik az adatok folyamatos, javítása, egyben bővítése is.

A kötet megvásárolható Budapesten, a Magyar Természettudományi Múzeum Ludovika téri kiállítási épületében, a pénztárral és az információs pulttal szemben a Köország ajándékboltban, vagy megrendelhető a buki-konyv.hu internetes oldalon.

Tóth Sándor, Zirc